

Fællesnordisk erklæring om vigtigheden af kompetent tolkning

Som repræsentanter for tolkene i de nordiske lande vil vi hermed udtrykke vores bekymring over de aktuelle udfordringer med tolkning i den offentlige sektor i vores lande.

Befolkningen i de nordiske lande taler mange sprog. Derfor er der behov for tolkeydelser for at sikre, at alle har adgang til offentlige ydelser, at højtuddannede fagfolk kan udøve deres profession på betryggende vis, og at vi som samfund opfylder vores forpligtelser i henhold til de internationale konventioner. Der er behov for professionel tolkning i en række situationer, hvor der udveksles oplysninger:

- *I sundhedssektoren bidrager tolkning til at sikre, at medicinske fagpersoner kan diagnosticere og behandle patienter, og at patienterne får forståelse for deres sygdom, og hvad de selv skal gøre.*
- *I retsvæsenet bidrager tolkning til at gøre det muligt at efterforske kriminalitet ud fra faktisk korrekte oplysninger samt at give alle involverede retssikkerhed.*
- *I den sociale sektor gør tolkning det muligt for borgeren at forstå alle nuancer af sine rettigheder og forpligtelser og for sagsbehandleren at kunne vurdere borgerens situation.*

Det er essentielt at være opmærksom på, at man siger, hvad man kan sige, når man taler et fremmedsprog, mens man siger, hvad man gerne vil sige, når man taler sit modersmål. Dette er årsagen til, at der er behov for en kompetent tolk til at viderefordre budskabet korrekt, præcist og loyalt. Tolkning bør kun udføres af sprogligt uddannede tolke, som ikke blot mestrer deres modersmål og deres tolkesprog til en meget høj grad af perfektion, men som også behersker forskellige tolketeknikker og er underlagt høje etiske krav for tolkeprofessionen.

En professionel tolk er neutral og undlader at involvere sig selv i samtalen. Alle parter i en samtale kan således have tillid til, at tolkens gengivelse af en anden samtalepartners budskab er korrekt, og at intet er udeladt eller føjet til.

Tosprogede venner eller familiemedlemmer kan aldrig erstatte en professionel tolk. Der er flere årsager hertil:

- *De har en personlig relation til den pågældende*
- *De har ikke kendskab til den nødvendige fagterminologi*
- *De er ikke uddannet i etisk korrekt og upartisk tolkeadfærd*

Bruger man ikke-uddannede tolke, risikerer man, at der træffes beslutning på et forkert grundlag.

En ukorrekt og upræcis gengivelse af det sagte kan have konsekvenser for andres rettigheder og helbred. I værste fald kan det have konsekvenser for enkeltpersoners liv og frihed. Dårlig tolkning kan også medføre forsinkelser, misforståelser og manglende tillid til samfundet og myndighederne. Konsekvensen heraf kan være, at behandlinger trækker i langdrag, eller at det er nødvendigt at genåbne sager, med yderligere omkostninger for samfundet til følge.

Børn må aldrig bruges som tolk, da det er direkte i strid med FN's børnekonvention.

Eftersom der tales mange sprog i et moderne samfund, vil næsten alle fagpersoner i den offentlige sektor på et tidspunkt få behov for tolkebistand. Vi opfordrer alle fagpersoner, der bruger tolkeydelser, til at stille krav om kompetente og uddannede tolke, der leverer tolkning af høj kvalitet, eftersom en fagperson ikke kan levere faglige ydelser af højere kvalitet end det, tolken formår at videreformidle.

I de nordiske lande er der ikke tilstrækkelig anerkendelse af værdien af tolkefaglig ekspertise.

Tolkeuddannelser mangler i bedste fald økonomiske midler, i værste fald – som i Danmark – findes der slet ikke tolkeuddannelser. Tolkebureauer underbyder ofte med det formål at vinde udbud for derefter at sende ikke-uddannede 'tolke' til at levere tolkeydelser af dårlig kvalitet. I et samfund, hvor tolkeopgaver jævnligt sættes i udbud, er det væsentligt, at tolkefaglige eksperter konsulteres om prissætning og tolkebranchens opbygning, hvis man vil undgå skandaler. Det er også væsentligt, at der er gennemsigtighed i forbindelse med udbud.

Vi opfordrer myndighederne i de nordiske lande til at fokusere på værdien af en offentlig tolkeuddannelse, da tolkeuddannelse er en forudsætning for at kunne få tolkeydelser af høj kvalitet til såvel borgere som fagpersoner.

Vi opfordrer fagpersoner til ved konkret behov for tolkning at bede om en tolk med gode kompetencer og at sikre, at den pågældende tolk får et rimeligt tolkehonorar.

Vi opfordrer alle fagpersoner i den offentlige sektor til at stille krav om adgang til kompetente tolke, som man kan betro sine fremmedsproglige formidlingsopgaver til.

Denne erklæring er underskrevet af

- ◆ *Bandalag þýðenda og túlka, BPOT, The Icelandic Association of Translators and Interpreters (Island)*
- ◆ *Norsk tolkeforening (Norge)*
- ◆ *Tolkene i Akademikerforbundet (Norge)*
- ◆ *Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL, Finlands översättar- och tolkförbund FÖTF (Finland)*
- ◆ *Kieliasiantuntijat - Språkexperter (Finland)*
- ◆ *Sveriges Facköversättare och Auktoriserade tolkar (Sverige)*
- ◆ *Sjukvårdstolkarna (Sverige)*
- ◆ *Oqalutsit Nutserisullu Ilinniagartuut Peqatigiiffiat (Grønland)*
- ◆ *Tolkeforeningen af 1993 (Danmark)*
- ◆ *Tolkesamfundet (Danmark)*
- ◆ *Translatørforeningen (Danmark)*